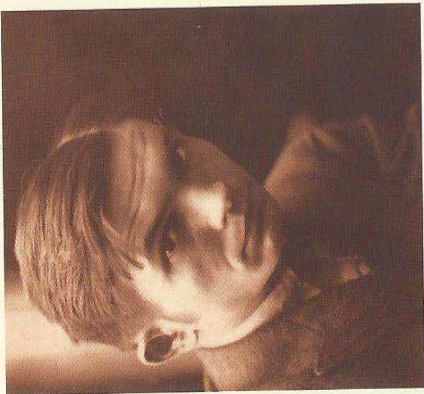

**Naklanke van Paul van Ostaïen
se avantgardistiese digwerk
in Afrikaans,**

**met besondere klem op die
poësie van George
Weideman**

DICHTERS VAN NU 8

BLOEMLEZING
UIT DE POËZIE VAN

PAUL VAN OSTAIJEN

SAMENGESTELD DOOR
MARC REYNEBEAU

POEZIECENTRUM

1. doelbewuste ontlening uit 'n enkele of 'n meervoud van gedigte van die literêre vader;
2. epigonistiese, slaafse navolging of nabootsing van tematiese en/of stilistiese en/of vormlike aspekte van die werk van 'n bepaalde skrywer;
3. vereenselwiging met die digterspersoonlikheid en/of poëtika van die “rolmodel en prototipe” (Viljoen, 2014:253);
4. aan die ander kant: satiriese, speelse en parodiërende reaksies op laasgenoemde;
5. herskrywings na aanleiding van herskrywings deur die “significant other” van werke deur ander (ouer) “significant others”; laastens,
6. siterings uit die werk van die literêre vader.

BOERNEEF: VERSAMELDE POËSIE
NAMAkwALANDSE RYMPIES
KROKOS GHAAp EN KAMBRO
PALISSANDRYNE MALLEMOLE
OP DIE FLOTTINA SESDE HOEPEL

**KOUEVUR
BREYTEN
BREYTENBACH**

BREYTEN BREYTENBACH KOUEVUR

DIE GEEEL KAFEE

koos kombuis

ANTJIE KROG
Verweerskrif

vrydag 13 mei

dag berg. dag

blou maaltand-kouend aan die

herfsreën se eerste wolk-

snyfels. dag harige plaak, ou

kliptandvleis –

diep omtsteek met kabel-

kar-kanker

[ensovoorts]

Kaar

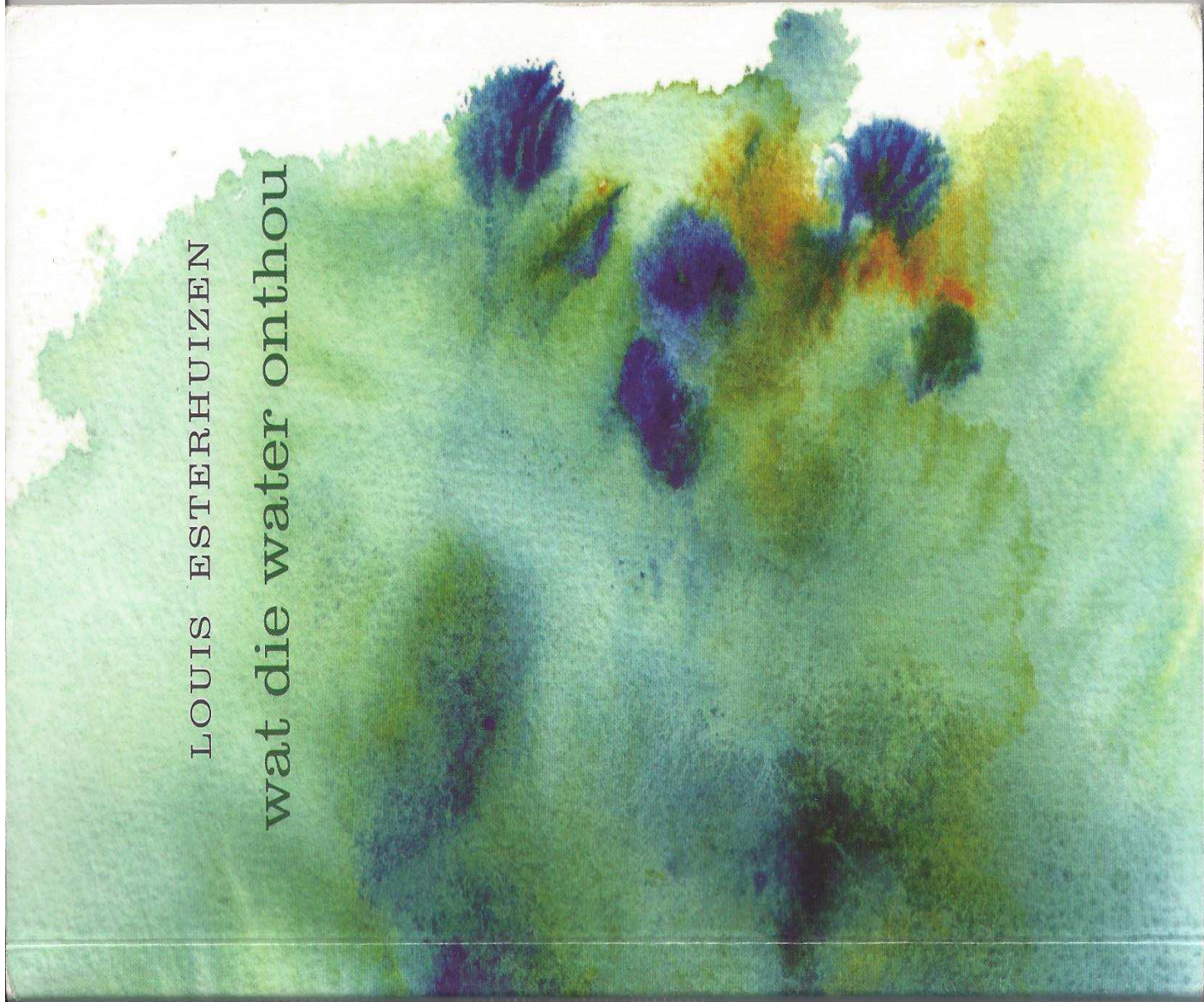
Marlene van Niekerk

hoe lighoofdig is die oggend
van my geheim
dag vis
dag skulp
dis te gou om julle vaarwel te wuif
my arms is nog lam van die
inspanning

LOUIS ESTERHUIZEN

wat die water onthou

die enkele roeier wat verby
kreukel, vir 'n oomblik
die watervlak steur: afdraand,

alles, alles, om gedwee spane
neer te lê en buite sig te verdwyn
met die water
as enigste verloop –

DEUR
DIE DOOG
VAN DIE
LUIPERD

JOHAN VAN WYK

Berceuse presque nègre

De sjimpansee doet niet mee

Waarom doet de sjimpansee niet mee

De sjimpansee

is

ziek van de zee

Er gaat zoveel water in de zee

meent de sjimpanzee

II

sy slaap die bye snork

sy slaap die jakkalse gaap

sy slaap die maan staan naak

wat doen die aap wat doen die aap

sy slaap naak

Tafelberg

ISBN 0-624-03556-5

9 780624 035565

Van Ostaïen het grense vir my versit.
Sy collage-tegniek, die invloed van
dada, die soort konkrete verse wat hy
geskryf het, sy vrye avant-garde-gees,
sy opstand teen die “gevestigde”
literêre norme van sy tyd – dit het op
my ’n groot indruk gemaak.

Wat die onderwerpskeuse betref, het landskap en taalgebied my primêr aangespreek, en dit het in spel (speel-met-taal) gekulmineer. Spel het in hierdie tyd grotendeels die vrye assosiasietegniek uitgesluit, maar dit het wel ingespeel op “wysies in my kop”, d.w.s. melodieë wat ek op die trekklavier geïmproviseer het. Verder was daar die genoemde sterk invloed van volkse elemente: folklore uit die wêreld weerskante van Grootrivier, boeredae, saamtrekke, dansliedjies...

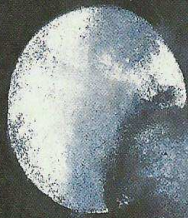
verset teen die kunsbeskouing wat in die jare rondom Republiekwording en net ná Sharpeville eintlik in ons kele afgedruk is. Soos wat Van Ostaijen (1993:15) die Vlaamse taalkwessie in sy tyd as 'n *sosiale* probleem gesien het, met die klem op die verband tussen taal- en klasseteenstellings (die elite praat Frans, die werkers Vlaams) so het ek algaande bewus geword van die kloof tussen “AB-Afrikaans” en die taal van die gewone mense. Die literatuurbeskouing was net so eng; daarom het ek my tuis gevoel in die vryer uitdrukking van wat ek as essensieel in landskap en in die klein-menslike gesien het: die klein, bedreigde dinge, die wonder dáárvan, die kleinvolkse – nie die soort kultuurgoed wat as “volksbesit” aan ons voorgehou is.

Vandag bevind ons ons in wat ek wil beskryf as 'n *inligtingswildernis*, waarin (egte) gevoelsbelewensse al hoe meer uitgeskakel word. [...] Dit skep m.i. in sigself moontlikhede vir die skrywer. Van Ostaijen was sy tyd in dié opsig vooruit. Soos Weisgerber (1996:8) sê: “In werkelykheid maakt de avant-garde *tabula rasa* om een nieuwe wereld op te bouwen. Daarbij streeft zij het onmogelijke na: Ze wil nl. uit het niets, *ex nihilo*, scheppen, m.a.w. de scheppingsdaad van God herhalen – en overtroeven.” Ook ek het grootgeword in 'n huis waar die skeppingsdrang – by uitstek gekoppel aan die lewenspreuk “iets uit niets” – soms rasend uitgeleef is. Maar die motivering was wel anders: niks is vir die naskepper te nietig om weer tot iets te omskep nie.

'n Stanning onder sterre

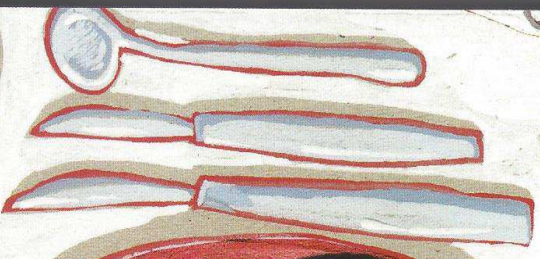
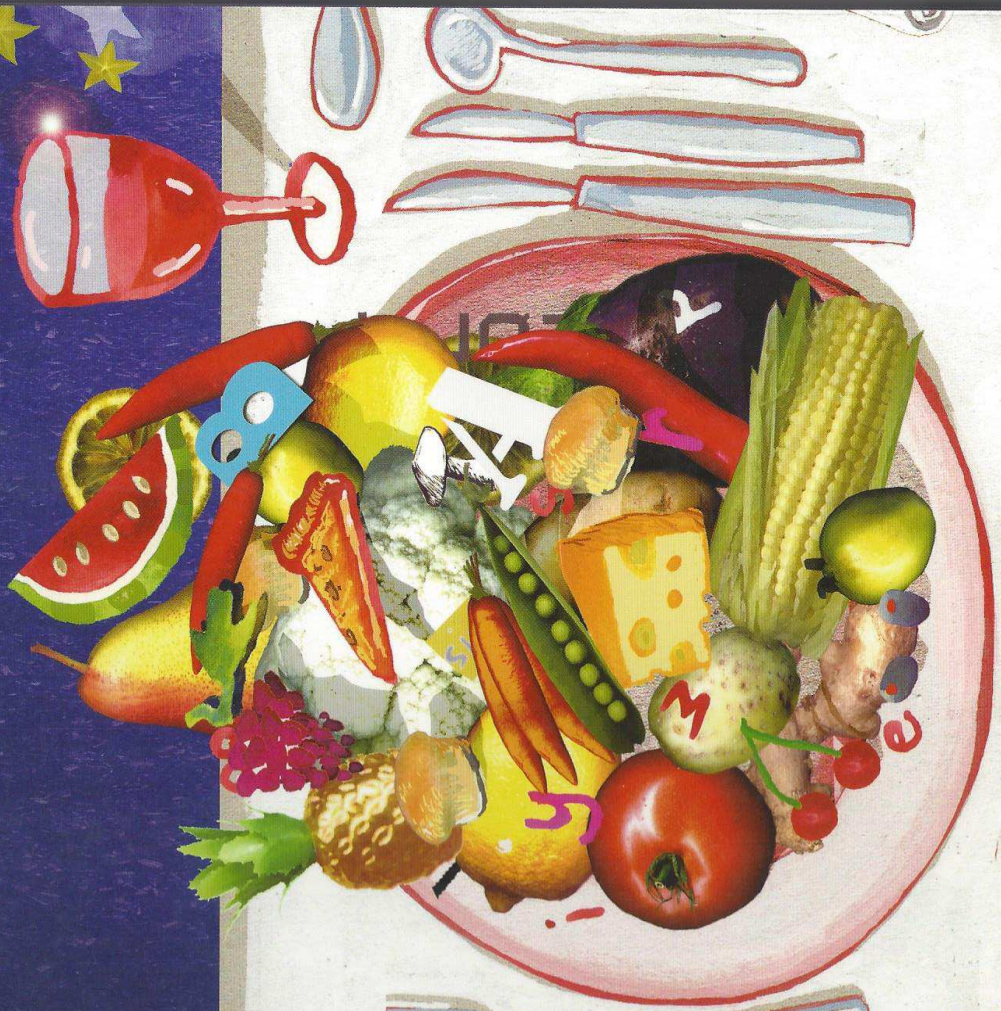
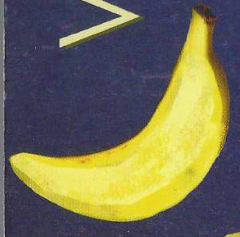
GEORGE WEIDEMAN

VERSKOMBUIS

'n Kookboek met gedigte
GEORGE WEIDEMAN

Hy was volledig stadsmens – ek het íéts van die stad (Kimberley, 1957-1960) leer ken; later ook as student [in pretoria] en onderwyser. Ek kon my wel vereenselwig met Boerneef se onwennigheid. Stadsmens teen wil en dank.

jy sal sê ek dwaal

dis net 'n ou verhaal

maar dié sweer ek jou voor

dis hier waar saar van schoor

en haar bulgaar

haar husaar

haar magjaar

haar tartaar

wie weet watter tollenaar

gedans-dans-dans het

van voorjaar tot najaar

en dwarsdeur die jaar

sie so die orkes:

waar lê die geheim?

by okker en sy makkels

by okker die rampokker

by karel die kapater by basjan met die blik

basjan met die tjiktjiktjuktjuktjiktjik blik

by toua met die pouk of by nicol met die piccolo

tarien se mandolien of con se konsertina

dalk lê die vraag by sarel en sy saag

by stoffel se geroffel of by kolie se viool

miskien tog wel by okker van meerkotter

miskien tog wel by okker okarina

Tulpebollen bolle tulpen tulpetuilen

rozetuilen

boererozen boerewangen boerelongen

boerelongen ballen wangen

wangen ballen bekkens

ballen bolle bekkens

bugel en basson – o hop!

wie heeft er de kliene bugel gezien

wie heeft er de grote bugel gezien

en wie Gaston met zijnen basson

Marie-Katelijne

Marie-Katerien

Eerstens moet ons daarop let dat die charleston 'n erotiese [musiekvorm] van Neger-oorsprong is, veral baie populêr in 1928. Hier is dit 'n *Boere*-charleston – met ander woorde, dis die plattelander se vertolking van die charleston.

In my vers “Simfonie ...” – wat natuurlik glad nie 'n simfonie is nie! – tree 'n *Boere*orkes op, en die instrumente wat hulle gebruik, is beslis ongewoon, so ook die name. Die mate van oordrywing is deel van die vrye spel in albei gedigte.

Agter die spel is daar egter ook erns – en dan nie net ten opsigte van die “betekenis” van die teks nie. Speelse poësie is die digter se woordgimnasium. Dit bied die moontlikheid vir die inoefening van gesonde humor, ’n bevraagtekening van valse waardes, ’n aanvoeling vir die absurde in die alledaagse en ’n vars, kinderlike perspektief.

Doepa!

George
Weideman

Musiek en gedigte. Saamgestel deur Helena Conradie.

